

А.С. МАКАРЕНКО ПРО ЄДНІСТЬ ВИМОГЛИВОСТІ ТА ПОВАГИ ДО ВИХОВАНЦІВ

Манойло І.С.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

У статті розглядається проблема ефективних методів виховання та перевиховання у педагогічній спадщині А.С. Макаренка. Визначені методи педагогічного спілкування, що впливають на перетворення соціального досвіду вихованців у позитивне ставлення до людей та життя.

Ключові слова: педагогічна вимога, міжособистісні стосунки, виховне звернення, комунікативна досконалість педагога.

А.С. МАКАРЕНКО ПРО ЕДИНСТВО ТРЕБОВАТЕЛЬНОСТИ И УВАЖЕНИЯ К ВОСПИТАННИКАМ

Манойло И.С.

В статье рассматривается проблема эффективных методов воспитания и перевоспитания в педагогическом наследии А.С.Макаренко. Определены методы педагогического общения, влияющие на преобразование социального опыта воспитанников в положительное отношение к жизни и людям на основе уважения к ним.

Ключевые слова: педагогическое требование, межличностные отношения, уважительное обращение, коммуникативная состоятельность педагога.

MAKARENKO ABOUT UNITY RESPECT AND DEMAND FOR PUPILS

Manoylo I.S.

The article has information about A. Makarenko, his experience. The article has analyses pedagogical results research of experience A. Makarenko. The pedagogical principles A. Makarenko are effect naw.

Key words: pedagogical position of Makarenko, respect, pedagogical demand, unity of demand, principles of education.

В історії педагогічної думки України А.С. Макаренко посідає чільне місце. Саме він розробив теорію і методику виховання, визначивши в них зміст виховної роботи, принципи, методи, форми діяльності. На чолі його концепції стоїть постать вихованця, якого необхідно поважати як особистість і формувати його як носія високих морально-духовних якостей. Шлях до забезпечення всебічного й гармонійного розвитку вихованця лежить, на думку А.С. Макаренка в дотриманні принципу – як можна більше вимогливості до учня та як більше поваги до нього. На основі розробленої ним методики формуються і сучасні виховні технології, суть яких полягає у найтісніших зв'язках навчально-освітньої і виховної роботи з життям, практикою створення матеріальних і духовних благ з урахуванням перспектив досягнення добробуту й краси, фізичної досконалості й особистісної культури. А.С. Макаренко розробив систему педагогічних принципів, перевірених попередньою практикою на основі власної освітньо-виховної діяльності в умовах реального виправного закладу. Особливостями цієї системи є вимога єдності навчальної, виховної, трудової життєдіяльності дітей, що опинилися у екстремальних умовах. Суть їх полягає в подоланні негативного досвіду життя, опанування новим життєвим досвідом з залученням освітньо-виховних зразків минулого через культуру спілкування в процесі організації і здійснення навчання, вивчення класичних творів літератури й мистецтва.

Соціальні умови вимагали від вихованців певного рівня професійної кваліфікації і культури міжособистісних стосунків. Класична педагогіка стверджує, що особистість виховується і формується більш досвідченішою особистістю на основі встановлення необхідних зв'язків і взаємодії, у процесі трудової і соціальної діяльності. З боку педагогів-вихователів вимагалось як можна більше уваги й поваги, високого рівня виконання поставлених завдань і поблажливості до учнів. Розглядаючи, способи пропонувалось здійснення педагогічного впливу, слід зазначити такі основні позиції:

Вимоги до дисциплінованості комунарів як моральної якості та результатів їхньої діяльності. Не дотримання вимог дисциплінованості призводить до виховання хулігана.

Точність та своєчасність виконання завдань з боку вихователя та колективу комунарів.

Взаємовідповідальність та культура виконання поставлених завдань. Суть і завдання колективу полягало у створенні мікроклімату єдності, взаємовідповідальності, формування оптимістичного настрою, віри в перемогу, досягнення успіхів. Успішна педагогіка А.С. Макаренка є запорукою розв'язання найновіших і найскладніших завдань сьогодення.

Об'єднуючи системно утворюючі фактори навколо феномену міжособистісних відносин, можна досягти виконання поставлених завдань. Суть його полягає в позитивному наповненні настрою, уваги, дій, що проявляється не тільки в способах пред'явлення вимог, але й у поставі голосу, культурі стосунків, доброзичливості методах оцінювання результатів роботи.

Бех І.Д. зазначає «заперечення вихованця стосовно виховних вимог» можуть свідчити про відсутність у нього ситуативної чи стійкої психологічної готовності до прийняття мети, яку ставить перед ним педагог. Часто прийняття чи неприйняття вихованцем мети залежить від мовленнєвої форми її постановки. Адже виховне звернення розглядається вихованцем не лише у площині «домагання – прийняття», а й у площині «особистість педагога – Я – образ». Ця площина міжособистісного сприйняття є вирішальною у ставленні вихованця до педагогічного домагання. Від самопочуття вихованця як особистості залежить педагогічний успіх. А це вимагає комунікативної досконалості педагога. Щодо цього слід дотримуватись закономірностей особистісної автономії вихованця, коли він не відчуває з боку педагога пригнічення свого Я.

Таким чином, позиція А.С. Макаренка щодо прямої педагогічної вимоги є закономірною та результативною.

Сучасна трактовка І.Д. Бехом вимоги як веління, імперативу, директиви, яка формулюється як певний мовленнєвий конструкт і в такій формі пропонується для виконання. (6, с. 10)

Як і будь-які великі відкриття, створена і методика виховання й перевиховання особистості випереджала час, а тому й сьогодні є актуальною та прогресивною.